

ною основою, через яку до національного життя залучалися широкі верстви населення, перш за все селяни.

2. Громадські об'єднання українців постійно тримали в полі зору нагальні національні проблеми, відстоюючи їх перед центральними, крайовими та повітовими органами влади.

3. Національні товариства успішно протистояли процесам денационалізації українців, виховували справжніх патріотів, які вже добре усвідомлювали потреби свого народу.

4. Українські товариства сприяли підвищенню освітнього рівня селянства, подолання неписьменності, низької правової культури.

5. Значна частина громадських об'єднань українців займалася господарською діяльністю, намагалася підняти економічний рівень селянства, вирвати їх з кабали лихварів, орендарів та інших нечесних на руку підприємців та чиновників, які намагалися нажитися на селянських бідах.

6. Деякі товариства стали базовими для формування політичних партій та політичних рухів.

7. Більшість українських товариств підтримували тісні стосунки з однотипними громадськими об'єднаннями румунів, німців, поляків, євреїв, виробляли і втілювали в життя норми толерантних між-національних взаємин.

Всі названі фактори переконливо засвідчують, що саме громадські об'єднання стали тією консолідуючою силою, завдяки якій і навколо якої, українці Буковини змогли згуртуватися під національними гаслами і активно відстоювати свої інтереси.

Джерела та література:

1. Переводи зь вестника законів державних для герцогства Буковини. 1867. - Чернівці, 1868; 2. Державний архів Чернівецької області. - Ф.3; 3. Österreichisches statistisches Handbuch für die im Reichsrat Vertretenen Königreiche und Länder. 1908. - Wien, 1909; 4. Österreichisches statistisches Handbuch für die im Reichsrat Vertretenen Königreiche und Länder. 1910. - Wien, 1911; 5. Буковинський православний календар на рік звичайний 1914. - Чернівці, 1913; 6. Mittelman H. Bukowiner Vereins-Schematismus. - Czernowitz, 1911; 7. Ботушанський В. Виникнення та діяльність сільських читалень на Буковині (80-ті роки XIX – поч. XX ст.) // 3 історичного минулого Буковини. - Чернівці, 1996; 8. Русская Рада (Коломия); 9. Слово (Львів); 10. Діло (Львів); 11. Буковинський православний календар на рік преступний 1892. - Чернівці, 1892; 12. Смаль-Стоцький С. Буковинська Русь. Культурно-історичний образок. - Чернівці, 1897; 13. Дмитрів Є. Ллюстрована історія просвітнього товариства "Руска Бесіда" в Чернівцях (1869-1909). - Чернівці, 1909; 14. Барвінський О. Споми́ни з мого життя. - Львів, 1913. - Ч. 2; 15. Статут товариства "Руский Дім Народний" в Чернівцях. - Чернівці, 1897; 16. Карбулицький І. Споми́ни з мого життя (рукопис) // Літературно-Меморіальний Музей О.Кобилянської у Чернівцях; 17. Нова Буковина (Чернівці).

Dobrzanskiy O.

National Societies as a Consolidating Force of the Ukrainian Movement in Bukovyna (late 19th – early 20th c.)

The article investigates the causes and major trends of rapid development of the Ukrainian national societies in Bukovyna in late 19th – early 20th century. The author proves that having various statutory objectives and tasks civil associations contributed a lot to population's involvement to Ukrainian national movement, defended national rights of the Ukrainians in Bukovyna as well as consolidated national movement making it a powerful political force.

Key word: Bukovyna, national movement, National Societies.

УДК: 94(477)“1914/1918:61381

© Сергій Добржанський (Чернівці)

РОЛЬ ГАЗЕТИ “БУКОВИНА” У ЗБЕРЕЖЕННІ НАЦІОНАЛЬНО- ПАТРІОТИЧНОГО ДУХУ УКРАЇНЦІВ ПІД ЧАС ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Протягом усього періоду першої Світової війни важливим фактором підтримки бойового духу та патріотичних українських почуттів стала газета “Буковина”. Саме повернення до видання першої україномовної газети на теренах краю, стало тим символічним знаком нескореності українства на Буковині. Ініціатором і втілювачем ідеї видання став М. Василько. Завдяки газеті вдалося сформувати проукраїнські осередки в австрійській армії, а також згуртовано пережити усі лихоліття війни мешканцям прифронтової зони.

Ключові слова: газета “Буковина”, М. Василько, мешканці прифронтової зони.

Газета “Буковина” – найвпливовіший часопис Буковини, яка протягом багатьох десятиліть була єдиним проукраїнським інформаційним виданням. Під час Першої світової війни випуск газети було відновлено. Проте питання причин такого відродження та ролі газети у відстоюванні українських інтересів під час війни є досить актуальними і потребує ґрунтовного дослідження. Але крім історичної актуальності має місце і політологічне, як приклад успішного проекту, який дозволив українське суспільство краю залишатися виключно проукраїнськими та не піддатися русифікації. При написанні статті використовувалися різноманітні джерела. З більш ранніх праць, у яких йшлося про краєву пресу слід виділити працю, Квітковського Д., Бринзана Т. та Жуковського А. “Буковина: її минуле і сучасне”[1]. В роботі Романюка М. “Українська преса Північної Буковини (1870-1918)”[2] з якої почерпнуто інформацію про друковані ЗМІ Буковини воєнних років. Але основна інформація почерпнута із самої газети “Буковина” (1915-1918 рр.) Об’єктом дослідження є суспільно-політичне життя Буковини під час Першої світової війни. Предметом дослідження є публікації газети “Буковини” та їх вплив на громадян краю

Заснована газета “Буковина” ще 1885 року в час національного піднесення українців краю. Засновником і першим фінансовим донором стало товариство “Руська бесіда”. Протягом 1885-1910 року газета була головним інформаційним джерелом для українців Буковини, виховувала патріотичні та проукраїнські позиції населення краю. На її сторінках висвітлювалися проблемні питання із життя селян, а також висвітлювали діяльність депутатів-українців у представницьких органах влади, а також робота громадських організаціях. На початку 1910 року президія Української поступової партії вирішила тимчасово припинити видання “Буковини”[2, С. 40].

Перша світова війна стала останнім акордом в житті Австро-Угорської імперії. Українські землі, які опинилися в епіцентрі подій світової війни мало важливе стратегічне значення для двох протилежних імперій. Окрім військового протистояння, активно використовувалася і пропагандистська діяльність. Одним із таких рупорів антиросійської та проукраїнської агітації під час війни стала газета “Буковина”.

Під час самого вступу російської армії на австрійську територію головнокомандувач окупаційною армією видав окремий “Маніфест” від 5 серпня 1914 р. до населення Буковини та Галичини, в якому “крилася дуже реальна програма, яка зводилася до повного знищення всіх проявів українського національного життя”[2, С. 185]. Нова окупаційна влада, її адміністрація, очолювана графом Бобринським, приступили до здійснення намченої програми. З перших днів окупації були закриті всі українські періодичні видання та культурно-освітні товариства. Лишень з періодичним поверненням австрійських військ вдалося відновлювати видання українських газет “Нова Буковина”, “Каменяр”. Але така ситуація була згубною для попередніх здобутків розвитку українства. Крім того росіяни перекинували здобутки українства і показували народовцям, як посіпак австрійців. Для протидії масованій пропаганді росіян та москвофілів, у Відні з ініціативи “Союзу буковинських послів на Буковині” 1915 року було відновлено видання газети “Буковина”. Про початок цієї роботи згадує О. Попович: “У Відні відновив я, на бажання Василька, видавництво “Буковини” і календаря “Руської Бесіди”; в обсяг діланья першої входили політичні, а другої культурні справи українців на еміграції”.

Тут мушу зазначити, що 1915 р. обстоював я в “Буковині” назву – “український” і “українці” замість “руський” і “русини” для нашого народу”[3, С. 95].

Треба підкреслити, що повернення до видання саме газети “Буковини” було викликано бажанням відродити бренд національного відродження і таким чином вплинути на психологічний стан та патріотичний дух буковинців.

Видання газети було не регулярним. Перший етап – від 1 січня 1915 р. по 10 червня 1916 р. Відновилось видання газети 28 вересня 1916 р. і аж до 10 грудня 1918 р., поки не прийшли окупаційні сили Румунії.

Редакторами газети були Ю. Сербинюк, В. Федорович, О. Попович, Є. Шушковський. Спочатку газета друкувалася у Відні, а пізніше у Чернівцях.

Найбільше інформація на шпальтах газет подавалася про бойові дії на полях війни, друкувалися фронтові листи та описувався патріотизм солдат-українців з Буковини. Окреме місце відводилося повідомленням про визволення Чернівців. У статті “Як москалі втікали з Чернівців” розповідається про бойові дії на вулицях Чернівців і які безчинства робили окупаційні війська: “В середу 10 с.м. залярмували московську залогоу. Чисте беголовле охопило москалів. Як дурні вганяли вони вулицями. Куди не поступи всюди чути московську погану лайку... Все тягнуло ся в напрямі Жучки. Хоть як спішили ся москалі, то все таки не забули розбити кілька більших склепів, та позабирати, що їм під руки попало”[4].

Патріотичний дух особливо піднімали статті про подвиг українців на бойових полях. Багато статей було про героїзм Січових стрільців та українських полків. В газеті щораз поміщались відомості про тих солдат, які отримували нагороди від австрійської влади за героїзм “Українська Боева управа подає до відома: За хоробрість супроти во-

рога уділено срубну медаль хоробрости П кляси офіцерським аспірантам УСС...”[5]. Окреме місце відводилось буковинських гуцулів і відзначалася їхня виняткова витривалість та патріотизм “Були часи, де нам здавалося, що ми вже не вийдемо живі. Зі всіх боків мов град сипалися кулі, але гуцули ховалися і йшли вперед”[6].

Важливе ідеологічне значення мали статті про дії буковинських депутатів у Відні та їхня турбота про бідуюче населення Буковини. В повідомленні “Українські провідники Кость Левицький та Николай Василько у начального команданта армії і в наслідника престолу”[7] розповідається про зустріч з найвищим керівництвом Австро-Угорської держави, де ішла мова про повну підтримку українцями дій австрійської армії та відзначалися героїчні дії січовиків та українських полків у боротьбі з ворогом. Про організацію допомоги дітям молодше восьми років, про оплату праці селян на панських ланах та відновлення освітніх закладів ішлося на нараді буковинських послів та президента краю у статті “Важна нарада”[8]. В статті “Нарада українських послів у Відні з бароном Ділером”[9], де подавались відомості про переговори українських депутатів з вищим керівництвом стосовно покращення становища біженців та сприянню захисту жителів прифронтової смуги.

Велика кількість відомостей подано про роботу голови “Союзу послів на Буковині” М. Василька. Зокрема тут дається позитивна оцінка у стараннях відновити видання газети “Буковина” та “Православного календаря”, описуються ті добрі справи, які Василько зробив для біженців краю та підтримки українських воєнів на фронтах. “Тепер прихилився передусім посол Василько до того, що українство в Австрії піднялося до більшої політичної живучості”[11]. В подальшому регулярно подавалися всі зусилля на полегшення становища біженців, опіка над жителями прифронтової зони та зустрічі з найвищим керівництвом держави, які проводив Василько.

Окреме місце у газеті виділялося критиці москвофільській політиці на прикладах діяльності окупаційної російської армії. Так у статті “Адин язик, адин народ” автори розмірковують над розбіжностями між українцями та росіянами: “Але саме тепер показали і самі гіршіні москалі, що наша мова і московська не однакові, отже що й наш нарід відмінний від московського. Ото російський губернатор у Львові а й у Чернівцях дав наказ, що не вільно друкувати й продавати, ба навіть мати й читати ніякі книжки і газети у нашій українській мові”[12]. У статті “З Буковини” знову ж автор піддає нищівній критиці “господарування” московських військ і показує згубність москвофільської ідеології для буковинців: “Місто Чернівці понесло страти і що до населення. Останки москвофільського одушевлення, що чим раз то більше губилося на Буковині завдяки енергійному поступуванню політичних властей, найшли ще кількох заступників, які забралися з москалями”[13].

Цілу статтю виділено причині приходу росіян на Буковини у статті “Хто накликав на нас москалів”. “Хто звабив жо нас сих кровавих ворогів? Ніхто

інший як канапи, ті московські наймити, які більше півсотки років робили погану москвофільську роботу між нашим народом, ладили дорогу ворогам у наш край”[14]. Також у статті йдеться мова про ті доводи, які наводили москвофіли для російської влади, щоб захопити Буковину: “...що все готове, що всі славянські народи, а найпаче “руський”, се-то наш український нарід прийме батюшку-царя, як освободителя”[14]. Такі дії різко критикувалися редакцією газети і висвітлювали як зраду Батьківщині. В цьому ж руслі написана і стаття “Москалі проти православних українців”, де автор розповідає про утиски українців, знушання над українською мовою та спалювання книжок. Безліч ревізій та грабунки читалень та народних домів ще більше обурювало місцевих жителів. “Наші канапи все голосили у своїх газетах, що вони і їх рубледавці боронять православну церкву і православний нарід від чужої віри... Поведення москалів найліпший доказ, як вони розуміли свій клич “освобождение Словян” взагалі, а православних з особна. Вже під час першого московського наїзду на Буковину, почалися переслідування українців. Весь український рух, який передше був на Буковині, мав бути знищений за одним махом”[15].

Інформації та листи про згубні дії російської окупації, які мали посіяти ненависть українців до росіян, містили майже усі номери “Буковини”. Звичайно, це була нормальна для тих часів практика і хоча, можливо, було навіть деяке перебільшення, але все ж дикість і варварські дії окупантів дуже негативно сприймалися місцевим населенням. А нагадування про такі дії росіян у період визволення мало на меті підтримку ворожості до окупантів та проавстрійського патріотизму. “По приватних домах вибиті шиби, помешкання порожні. Майже в кожній хаті видно образ якогось святого, як захист перед московським грабунком. Мало що помагали ці образи оскільки московська дич нікого і нічого не шанували”[16]. “Багато більше домів спалено у Вижниць і Садагурі, обі цукроварні в Лужанах і Жучці, а з українських сіл тепер Кирлибаба, Молдава, Шипіт, Ізвір, Селятин майже до тла”[17].

Незважаючи на протистояння між двома військовими блоками та негативне ставлення до росіян, все ж на шпальтах газет червоною ниткою проходить ідея спорідненості з людьми по той бік фронту, але що стосовно виключно українців. “Нараз чую знакому пісню. Тільки моє серце прошиб лютий біль: бо то наша українська пісня “Засвітали козаченьки”, що її співали напевно солдати з України. В тій хвилі мене перло щось незвичайною силою крикнути до них: “Братя сюди! Ваше місце в австрійських рядах. Зверніть вашу зброю проти тих, котрі вас послають на братовбивчу війну”[18].

Окрім Буковини та Відня, в газеті часто подавалася інформація із табору українських біженців у м. Гмінд де проживало 25 тисяч галичан та буковинців. В цих повідомленнях розповідалося про тяготи біжинецького життя та подяки у допомозі австрійцям та німцям. Але часто висвітлювали культурницьку роботу біженців. “Перед павільном з отвертою сценою, на якій серед цвітів яснів бюст Шевченка... Довколо бюсту стояли молоді співаки і співачки, дівчата в гарних на-

родних строях. Полилися із молодих грудей срібними голосами співи і декламації в честь про-рока України”[19].

Окрім воєнних та політичних питань, які безпечно були на першому плані, у Відні велася робота з підтримки української культури. Про такі заходи, які проводилися різними українськими культурницькими товариствами у Відні йдеться у статті “З “Українська культурна рада” у Відні”[20]. Також на шпальтах газети висвітлювалося і заходи освітнього напрямку, які проводило товариство “Українська школа”[21] та інші товариства, одноразові розважальні заходи з благодійницьким змістом “в салі Музичного товариства концерт чистий дохід призначений “Українським Січовим Стільцям” та “Гуцулам-добровольцям”[22]. Аналіз національно-культурного життя в краї подається в статті “Українська життя в Чернівцях”. Тут констатується повний занепад культурного розвитку причиною якої стала звісно ж війна, але автора дивує інше, що після звільнення Буковини та повернення біженців, національне життя майже не відновилося. Із всіх товариств тільки “Українська школа” визначається як діюче: “З товариств одна тільки “Українська школа” працювала сего року менше-більш правильно. Се товариство утримує приватну дівочу семінарію”[23].

Починаючи з 1917 року газета приділяла увагу революційним подіям в Росії, а особливо питання створення українських національних органів, зокрема Центральної Ради. Статті “Національні змагання російських Українців”[24], а пізніше навіть була створена окрема рубрика “Вісті з російської України”[25], де висвітлювалися події національних змагань українців Наддніпрянщини, описувалися збори та наради органів, які висловлювали підтримку українським національним органам, констатувалися рішення Центральної Ради. А головне надавали моральну підтримку таким діям українців з Великої України. Але особливу увагу діяльності ЦР приділялася під час видання універсалів та участі української делегації на Брест-Литовській мирній конференції[26; 27]. “Під вражінем сего мира, заключного з Україною, око наше звертає ся з симпатією до сего стремлячого вперед молодого народа, в серцях якого ... взяло верх почуте любові ближнього”[28].

Але окрім висвітлення подій на Наддніпрянській Україні і далі подавалася інформація про про-роблену роботу буковинськими послами, зокрема М. Василька, які також були виділені у окрему колонку “З діяльності наших послів у парламенті”[29]. У статті “Заява посла Василька у польській справі”, автор відстоює національні інтереси перед країнами Четверного союзу, покладає на них відповідальність за вирішення українсько-польського територіального конфлікту, роз’яснює позицію українців.

Протягом усього 1918 року у виданні публікувалися звід інформації про розбудову незалежної України та політичні перепиті на Наддніпрянщині. Як і раніше розповідається про діяльність українських послів. Але на відміну від інших років яскраво простежується ідея розбудови повної національної автономії у складі Австрії, а

також підготовка населення до імовірного об'єднання обох Україн.

Починаючи з осені 1918 року тональність статей різко змінюється. Все частіше на шпальтах газети окрім опису культурно-національного розвитку та про австрійської позиції, починають ставити питання національно-державницького напрямку. Висвітлюють масові віча по всій Буковині, де пропагувалися ідеї державного відновлення. “Тепер, коли хитаються престולי, порушуються основи могутніх держав, ніхто й не думає за наш рідний край. Ми Українці стоїмо твердо за злуку Східної Галичини й Північної Буковини по Серет в одно державне українське тіло” [30].

З початком періоду самовизначення українці Австро-Угорської імперії, газета “Буковина” стала головним рупором для донесення інформації українцям краю і вклад газети в цій ситуації не переоцінити. Саме “Буковина” опублікувала відозву “До українського народу Буковини” закликалося до самоорганізації населення та відстоювання національних інтересів на місцях “Своїх сіл і міст та столиці Чернівців ми не дамо нікому відібрати. Ми вистоїмо їх для себе. Чужого не бажаємо й свого не дамо” [31].

В останніх числах газети подавалась інформація про діяльність уряду ЗУНР та відновлення українського національного життя. Але з приходом на Буковину румунських військ газета стала загрозою для окупаційної влади і тому стала заборонею.

Таким чином, газета “Буковина” відіграла важливу роль у збереженні національно свідомого населення краю. Спочатку це виявлялося у підтримці віри у перемозі блоку Центральноєвропейських держав, як можливість національного розвитку української частини Австрії. В подальшому такий порив спрямовувався уже на пропагування національних ідей та побудову національної держави, виключно з українцями Галичини та Наддніпрянщини.

Джерела та література:

1. Квітковський Д., Бринзан Т., Жуковський А. Буковина: її минуле і сучасне. - Париж-Філадельфія-Детройт: Зелена Буковина, 1956. - 961 с.; 2. Романюка М. “Українська преса Північної Буковини (1870-1918). - Львів, 1998. - 197 с.; 3. Попович О. Відродження Буковини. - Львів: Червона калина, 1933. - 128 с.; 4. Як москалі втікали з Чернівців // Буковина. - 1915. - 20 лютого. - С. 3; 5. Відзначення Українських Січових Стрільців // Буковина. - 1916. - 7 січня. - С. 6; 6. Геройські подвиги наших гуцулів // Буковина. - 1915. - 11 червня. - С. 2; 7. Українські провідники Кость Левицький та Николай Василько у початку команданта армії і в наслідника престолу // Буковина. - 1915. - 16 квітня. - С. 1; 8. Важна нарада // Буковина. - 1916. - 3 червня. - С.1; 9. Нарада українських послів у Відні з бароном Ділером // Буковина. - 1916. - 28 вересня. - С.3; 10. Загальна Українська Рада // Буковина. - 1915. - 14 травня. - С. 1; 11. Обхід імені посла Николая Василька у Відні // Буковина. - 1916. - 1 січня. - С.1; 12. Адін язык, адін народ // Буковина. - 1915. - 28 лютого. - С. 2; 13. З Буковини // Буковина. - 1915. - 16 квітня. - С. 3; 14. Хто наклик на нас москалів // Буковина. - 1915. - 23 липня. - С.1-2; 15. Москалі проти православних українців // Буковина. - 1915. - 3 вересня. - С.3; 16. В Чернівцях // Буковина. - 1915. - 30 квітня. - С.3; 17. Під час третьої російської окупації // Буковина. - 1917. - 10 жовтня. - С.6; 18. Життя під панованем москаля // Буковина. - 1915. - 20 березня. - С. 3; 19. Патріотичне свято українських збігів // Буковина. - 1915. - 2 липня. - С. 3; 20. З “Українська культурна рада” у Відні // Буковина. - 1915. - 13 березня. - С. 4; 21. Товариство “Українська школа” // Буковина. - 1915.

- 4 грудня. - С.4; 22. Левицький М. Концерт на дохід “Українським січовим стрільцям” та Гуцулам-добровільця // Буковина. - 1916. - 19 лютого. - С.3; 23. Українська життя в Чернівцях // Буковина. - 1918. - 23 серпня. - С.2; 24. Національні змагання російських Українців // Буковина. - 1917. - 1 травня. - С.3; 25. Вісті з російської України // Буковина. - 1917. - 15 травня. - С.3. - 1 червня. - С.2. - 9 вересня. - С.1-2; 26. Мірові переговори // Буковина. - 1918. - 14 січня. - С.3; 27. Мир з Україною // Буковина. - 1918. - 23 лютого. - С.1; 28. Цісар про мир з Україною // Буковина. - 1918. - 23 лютого. - С.1; 29. З діяльності наших послів у парламенті // Буковина. - 1917. - 15 червня. - С.2; 30. Буковина. - 1918. - 11 жовтня. - С.1; До українського народу Буковини // Буковина. - 1918. - 1 листопада. - С.1.

Dobrzanskiy S.

The newspaper “Bukovyna” was the important factor of supporting fighting spirit and patriotic feelings of Ukrainians.

Returning to publication the first newspaper in Ukrainian on our areas was symbolic sight of indocility of Ukrainians in Bukovyna. M. Vasyl'ko was initiator and retaliator of idea to publish newspaper. Thanks to this newspaper it was possible to form ukrainianfeels center in Austrian army and it helps to inhabitants of front-line areas to overcome together all hard times of war.

Key word: The newspaper “Bukovyna”, M. Vasyl'ko, overcome together all hard times of war.

УДК: 94 (477.85) “1918/1940”

© Олександр Руснак (Чернівці)

ПРОМИСЛОВІСТЬ ЧЕРНІВЦІВ У 1918-1940 рр.

В статті автор характеризує розвиток промисловості м. Чернівці в період входження Північної Буковини до складу королівської Румунії. Досліджує стан існуючих в місті галузей індустрії в умовах піднесення економіки та „великої депресії” міжвоєнного періоду. Висвітлює проблеми, пов'язані із започаткуванням нових підприємств та галузей виробництва.

Ключові слова: промисловість, галузь, фабрика, виробництво, робітник, економічна криза.

Новим етапом в розвитку індустрії Чернівців став міжвоєнний період, на який припали, поперше, важкі відбудовчі процеси, що більшою чи меншою мірою спостерігалися у всіх існуючих до 1914 р. галузях промисловості та, по-друге, модернізація старих і поява нових галузей виробництва. Наявність природних ресурсів, робочої сили та зменшення конкуренції промислово розвинутих регіонів Австро-Угорщини після 1918 р. дало хороші перспективи розвитку індустрії міста.

Попри важливість теми, на даний час досліджено лише окремі її аспекти виключно в контексті історії розвитку цілого регіону. Так, даної проблематики торкнулися автори колективних праць “Буковина: її минуле і сучасне” [1], “Нариси з історії Північної Буковини” [2] та “Буковина: історичний нарис” [3]. Питання промислового розвитку Чернівців у 1918-1940 рр. побіжно згадується і в роботах радянських істориків Городецького Е. [4], Сидора Б. та Ігнатенка М. [5], а також румунського дослідника Рашкану А. [6] Тому, автор ставить за мету, шляхом аналізу існуючих праць, офіційних джерел та архівних матеріалів дослідити розвиток промисловості Чернівців під час румунського правління.

В досліджуваній період у промисловості міста використовувались парові, водяні, вітряні, бензинові та електричні двигуни. Найбільш активно розвивалися лісова, харчова, текстильна та хімічна галузі. Переважна більшість підприємств – фабрики. Як визначали румунські закони, до них належали ті, на